

LEVELEK A SZERKESZTŐSÉGHEZ

GEREB ATTILA lelkész (Hodgya). — Májusai számuk újabb elégtételt szerzett nekem és mindazoknak, akiknek kultúr hagyományaink ápolása szellemi és erkölcsi magatartásformánk lett. Jelenleg népdalkultúránkról s vele kapcsolatosan helyi vonatkozású észrevételeimről szólok: szeretném Herédi Gusztáv „töprengés“-ét kiegészíteni hodgyai (Székelyudvarhely peremközségéhez tartozik) vonatkozású megjegyzéseimmel. Hodgyában 1931. február 28-án jött létre a dalkör — Baczó Béla tanító vezetésével — 28 tagú férfikarral. 1935-ben a vegyeskar, 1942-ben a női kar is megalakult, és a dalárda 1931-ben a VI. Daloskerület versenyén a kezdők csoportjában első díjat nyert. Műsorain a népdal mindig képviseltette magát; 1942-ben Bartók-feldolgozásokat énekeltek. A dalárda a háború után újraalakult, és 1957—1960 között mintegy száz taggal vett részt versenyeken, ünnepségeken. Az elemi iskolában is (amíg a felső tagozat ugyancsak helyben tanult) három szolamú iskolakórust vezetett Baczó Béla tanító. Ezáltal az évek során méltó utánpótlást biztosított a felnőtt dalárda számára. — A hodgyai dalárda jelenleg nem működik, és Baczó Béla ma már nyugdíjas tanító: ez a két tény összefügg egymással. Az egykori lelkes dalárdavezető helyébe nem lépett senki. A ma élő dalkultúra falunkban egyre inkább vegyes tartalmat mutat. Lakodalmakon, keresztelőkön, egyéb családi vagy baráti összejöveteleken egyre ritkábban hangzik fel a népdal; ennélfogva több a műdal, a „sláger“. Volt eset rá, hogy népdal-éneklésre biztattam a jelenlevőket, mire azt felelték, hogy népdallal nem lehet mulatni, holott hasonló esetekben tíz-húsz évvel ezelőtt ki nem fogytak a több szolamban való éneklésből. A közelmúltban negyventagú társas kirándulást szerveztünk Kolozsvárra. A kirándulás alatt sokat daloltunk. Társaságunkat nők, férfiak, idősek, fiatalok, földművesek, munkások, értelmiségiek alkották. A dalolt énekek mennyiségét és műfaji hovatartozását felmérve kellemes csalódással vettem észre, hogy több népdalt énekeltek, mint másféle éneket. A legtöbb népdalt az öregek szóllaltatták meg, foglalkozási ágak szerinti aránymegoszlás azonban nem mutatkozott. — Megfigyeltem, hogy a kimondottan vendégségbe hívott közösség és egy ottl valóiban eltérő, de szórakozó közösség dalolása között minőségi különbség mutatkozik a népdal és a szép, izléses dalok javára. De miért nem énekel a hodgyai a mezőn, a kapuján belül, a kertjében, munka közben? S a nyári estéken a legényekből miért csak az ital csalja ki (s egyúttal torzítja is el) a dalt, a füttyöt? A falu élő népdalkincsét veszély fenyegeti, amely arányosan erőteljesedik a dalárda működésének megszűnésétől eltelt idő növekedésével. Az övodások évenkénti egy-két színvonalas szereplését kivéve, falunkban a közösségi kultúrmunka sajnálatosan gyenge. Kórusmozgalom évek óta nem létezik, a műkedvelő színjátszás haldoklik, irodalmi színpad, táncitanítás, műkedvelő zenészek színpadi foglalkoztatása mind-mind ismeretlen dolog Hodgyában. Meddig?

KERESKENYI SANDOR egyetemi hallgató (Kolozsvár). — „Szülők iskolája“ — ezt a rendhagyó címet viseli a dr. Florea Emil által kezdeményezett előadássorozat, amelynek egyik előadásán, június 21-én, alkalmam volt részt venni. A Libertatea Bútorgyár gyűlésterme zsúfolásig megtelt munkásokkal, akik figyelemmel hallgatták az előadást, amely — néhol messze túllépve az ismeretterjesztés és tudománypopularizációs színvonalán — a férj családbeli szerepét, pozitív és negatív magatartásformáit tárgyalta. Ezt jogi tanácsadó követte, melynek során a konkrétumok szintjén vizsgáltak meg néhány többé-kevésbé bonyolult kérdést. A fokozott érdeklődés légköre, melyben a jelenlevők kérdései elhangzottak, arról tanúskodik, hogy közérdekű és — ezért vetem fel mindezt — talán jóval nagyobb publicitást igénylő problémák megoldásáról, de legalábbis felvázolásáról van itt szó. Az egyén és a közösség viszonyának helyes avagy helytelen alakulása már a legkisebb közösségben: a családban megkezdődik. Közhelyeten számít, hogy a szülők eszmei beállítottsága, erkölcsi magatartása és az ezekből fakadó számos „apróság“ mennyire befolyásolja e mikro-társadalom összhangját. A következők ismertek — hangsúlyozza dr. Florea Emil —, mégis túl ritkán vesszük

tudomásul őket. Pedig a szülők „nevelése“ társadalmunk struktúráját egészében érintő probléma, és szorosan kapcsolódik ahhoz a politikához, amelyet a szocialista társadalom irányelvyszerűen, évek óta következetesen folytat egy új ember-típus kialakítása érdekében, aki személyiségének sokoldalúsága, eszmei-szakmai-kulturális felkészültsége révén megfelelnet a gyors fejlődésből adódó követelményeknek. Dr. Florea Emil előadássorozata és egész — immár az országos méretek felé kibontakozó — vállalkozása nemcsak meglepően aktuális feladat „érzékelésével“ jellemezhető, hanem a kérdésfelvetés erkölcsi súlyával, a gyakorlati megoldások hatékonyságával is. Már a latinok rájöttek, hogy: *dolendo discimus*. A szülők iskolája egyben a jövővédő nemzedék iskolája, s épp ezért úgy gondolom, a közvélemény olyan tág fórumának is, mint a sajtó, többet és alaposabban kellene foglalkoznia vele.

SEIDNER IMRE tanár (Arad). — Eseménydús életének mozgalmas korszakát lezárva, családi körben ünnepelte 70-ik születésnapját tüzingsi otthonában a filmvilágban jól ismert Cziffra Géza, akiről ez alkalomból szeretnék olvasóiknak egyet-mást — megemlékezésre érdemes dolgokat — elmondani, személyes élményeim alapján. Cziffra Géza, a fiatal aradi poéta írásaira (verseire, műfordításaira, esztétikai cikkeire) a *Nyugat* és a *Hét* szerkesztőségében már az első világháború végén felfigyeltek. Mi, közelebbi ismerősei, barátai, azt hittük róla, hogy Ady nyomdokaiba lépő nagy költő lesz, ő azonban más területen szerzett világhírt magának: a filmművészetben. Mindazonáltal mint költő sem volt jelentéktelen; a háború után élénken bekapcsolódott azokba a helyi törekvésekbe, melyek a Maros-parti városban az új irodalmi élet megteremtését tűzték ki célul; költői és újságírói tevékenységével hatásosan működött közre ennek érdekében. Közel állt a munkásmozgalomhoz, és egész beállítottsága szerint a haladó eszméket képviselte. Az ország határain belül létrejött új valóság felismertetését és a munkásmozgalom jeles hagyományainak folytatását szolgálta akkoriban — a húszas évek elejétől — az aradi Munkásotthon, valamint a *Munkás* című helyi orgánium; az első sokszor látta vendégül Cziffra Gézát mint előadót, az utóbbi pedig örömmel s gyakran közölte írásait. Legszebb fiatalkori verseit *Ketten vagyunk csak* című kötete foglalja magába. Mint a legtöbb lírikus, ő sem vonhatta ki magát a nagy elődök hatása alól; elsősorban Adyt tekintette mintaképének (akit személyesen is ismert, s aki találkozásukkor néhány kedves sort rögtönzött kötetének első lapjára; ez a példány később Hatvány Lajos birtokába került), de Balázs Béla is eléggé élénken hatott rá. A prózát ekkor még másodrangú alkotási területének tartotta, noha a Modern Könyvek sorozatában már 1920-ban megjelent egy novelláskötete *Júlia első násza* címmel, s ezt két év múlva regény követte: *A fehér falu*. — Haladó szellemű tevékenysége miatt Cziffra Géza többször került összeütközésbe a hatóságokkal; otthonában házkutatást tartottak, a forradalom idején vállalt szerepe miatt több ízben felelősségre vonták. Mindez döntő mértékben járult hozzá ahhoz, hogy az amúgy is nyugtalan természetű, a kisvárosból elvágódó fiatalember (az út, a messze vezető sínek állandóan felbukkanó motívumok költészetében) 1921-ben elhagyta szülővárosát. Ettől kezdve Cziffra Géza munkássága a német irodalom és a filmművészet történetébe vág, életének itt töltött szakasza és itt írott művei azonban értékes részét alkotják „irodalmi helytörténetünknek“.

HELYREIGAZÍTÁS — Júliusi számunk 1062. lapján az utolsó bekezdés első mondata így olvasandó: **Talán egy Sartre-szövegrészlet valamelyest eligazít a strukturalizmus lehetséges politikai áttéteit illetően, s a tekintetben, hogy visszaélni vele — legalábbis kockázatos.**

